

MISHPOLOGEN

Medlemsblad för Judiska Släktforskningsföreningen i Sverige

Nr 2, 2008–Årgång 12

I det här numret:

Ordförandens spalt 2-3

Ny uppdaterad
släktforskar-
handledning 3-4

Länktips 3

Spännande och välfyllt höstprogram väntar

Nu stundar sommartider och lite lugnare tempo för släktforskarna. Men inför hösten har föreningen ett omfattande program med tre medlemsmöten och andra aktiviteter, så det finns mycket att se fram emot.

Vid det första medlemsmötet för hösten kommer Bo Hyttner att berätta om sin släkt (se nedan). En månad senare kommer Eva Hirsch till medlemsmötet 29 oktober (kl 18, Judiska biblioteket). Eva kommer tala om släkterna Hirsch och Lamm bl.a. utifrån Ellen Raphaels excerptsamling i Riksarkivet. Ellen Raphael (1881-1947) samlade in material från många håll om de gamla svensk-judiska släkterna (sent 1700-tal till 1920).

Höstens sista medlemsmöte 26 november (kl 18, Judiska församlingens Sessionssal) kommer ägnas åt ämnet "Att bilda och driva en släktförening", med samtal kring andras erfarenheter och egna funderingar. Medarrangör för detta möte är Judiska Vänföreningen.

Glad sommar och väl mött i höst!

Björn Fagerstedt

Medlemsavgiften 2008

Kom ihåg att betala
medlemsavgiften för
2008, som är 125 kr.
Föreningens PG är
437 28 62-5.

Välkommen till medlemsmöte 17 september !

Vid medlemsmötet berättar Bo Hyttner om

"Min judiska släkt. Åtta generationer judar i Sverige – i framgång och motgång."

Judiska Släktforskningsföreningen hälsar medlemmar
och andra intresserade varmt välkomna.

Judiska biblioteket, 17 september 2008, kl 18:00.

Ordförandens spalt

Vid två av föreningens tre möten under våren har medlemmar presenterat egen släktforskning - Bertil Oppenheimer och Jon Kahn. Det ska vi fortsätta med. I höst kommer Bo Hyttner och Eva Hirsch att berätta om sin släktforskning. Man lär sig mycket av varandras erfarenheter. Erfarenheter som dessutom många gånger inte går att läsa sig till. Men mycket kan man också lära sig i böcker och kanske främst på Internet. I höst fortsätter vi dessutom med den studiecirkel som vi har genomfört under våren. Mer information kommer om detta i nästa nummer av Mishpologen. Det tredje mötet under hösten kommer att ägnas åt hur man bildar en släktförening och arrangerar släktmöten. Det mötet görs i samarbete med Judiska Vänföreningen. Datum och plats för höstens möten finns i detta nummer av Mishpologen.

I de senaste numren av Mishpologen har jag presenterat olika webplatser som man kan ha nytta av i sin släktforskning. I detta nummer redogör jag för hur man forskar om släktingar som mördades i Förintelsen. Ingen som forskar i judiska släkter kan komma runt Förintelsen. Även om ens egen närmaste familj flyttade från Central- eller Östeuropa före 1930-talet så kommer man när man söker sig tillbaka i släktleden alltid till de släktingar som bodde kvar i de delar av Europa som nazisterna kom att behärska mellan 1933 och 1945. Nästan alla av dessa blev mördade. En del lyckades fly i sista stund och några få överlevde. De flesta som mördades i Förintelsen dog utan gravstenar eller gravar som talar om att de hade levt. En känd amerikansk judisk släktforskare—Arthur Kurzweil—skriver i förordet till Avotaynu 's Guide to Jewish Genealogy:

When the Nazis rounded us up, they took away our names and gave us numbers. What we (genealogists) are involved with is taking away the numbers and giving them back their names.

Förintelsen har beskrivits som den mest dokumenterade händelsen i historien. Det har skrivits massor av böcker - fackböcker likväl som romaner samt dagböcker skrivna av både mördade och överlevande. Redan under Förintelsen dokumenterades de deporterade på mängder av förteckningar. Detta material har sedan givits ut i s.k. minnesböcker. Särskilda minnesböcker över hela judiska orter ofta med åtföljande namnlistor s k Yiskor books har publicerats. På Jewish Gen finns möjlighet att söka efter sådana Yiskor books med för släktforskare värdefulla namnlistor www.jewishgen.org/yiskor .

Den självklara webbplatsen när man ska söka efter släktingar som mördades i Förintelsen är Yad Vashem i Jerusalem. Till Yad Vashem har sedan 1955 släktingar till de mördade lämnat in s k Pages of Testimony. Dessa går nu att söka i en mycket stor databas på internet http://www.yadvashem.org/wps/portal/IY_HON>Welcome

Här behöver man varken betala eller logga in med användarnamn och lösenord. Man kan söka på efternamn och förnamn eller bara efternamn eller på ort eller land. Databasen består inte bara av Pages of Testimonies utan också uppgifter från olika minnesböcker utgivna bl a av tyska staten, Terezin Institutet i Tjeckien och Nevek-Klarsfeld. Den senare databasen omfattar judar som bodde i Ungern.

För offer för Förintelsen som levde i Österrike finns DOEW - Dokumentationsarchiv des Österreiches Widerstandes <http://www.doew.at/> .

En annan österrikisk internetsida är Letters to the stars

<http://www.lettertothestars.at/>

En webbplats över judar från Polen som mördades i förintelsen är den amerikanskbaserade webbplatsen The Czestochowa-Radomsko Area Research Group <http://www.benkazez.com/dan/crag/search.php> Här finns 1/4 miljon namn.

Auschwitz -Birkenau Memorial Museum har en hemsida med en sökbar databas <http://www.auschwitz.org.pl/new/index.php?language=EN&tryb=szukaj>

En Page of Testimony är det vanligaste underlaget för de uppgifter man finner i Yad Vashems databas. I ett sådant dokument får man alltid reda på för- och efternamn samt ålder, men ofta också vad den mördades föräldrar hette samt namnet på ev.maka/make. Därtill får man också information om vem som har lämnat uppgifterna och när samt dennes adress. Då det oftast rör sig om en släkting som också kan fogas till det egna släkträdets. Vanligen finns även adress och telefonnummer till uppgiftslämnaren och har man tur kan denna person fortfarande leva.

Vad man ska komma ihåg är att de uppgifter som finns på en Page of Testimony inte alltid stämmer. Många gånger är åldern fel och även dödsplatsen och dödsåret fel. Ofta finns i Yad Vashems databas flera uppgifter om en och samma person ibland också från andra källor än Pages of Testimonies t ex från Theresienstätters Gedenkbuch. De officiella minnesböckerna har mer tillförlitliga uppgifter än Pages of Testimonies som har lämnats in av släktingar tio, tjugو eller 30 år efter andra världskrigets slut.

På nästa sida är ett exempel på en Page of Testimony. Ibland finns det även foto bifogat till de övriga uppgifterna. Elsie Fischer född Schwarz var kusin till min farmor. Jag kände inte till henne innan jag fann uppgifterna i Yad Vashems databas. Däremot fann jag samma foto i ett fotoalbum som har tillhört min farmors mor. Ett foto som ingen visste längre vem det föreställde.

Om vi nu jämför uppgifterna för Elsa Fischer som hennes dotter Adele Willner lämnade in till Yad Vashem den 1/1 1993 med de uppgifter som är samtida från Theresienstätters Gedenkbuch så ser man tydligt skillnader.

(fortsättning på sid 3)

Födelseåret för Elsa Fischer är 1881 och inte 1888 som dottern har uppgivit - men det hade gått 40 år sedan modern hade dött i Theresienstadt. Vilket som var rätt födelseår fann jag ut först när jag även hittat Elses make Michael i Yad Vashems databas och noterat att de hade samma bostadsadress i Wien. Riktigt säker blev jag först när jag hittade Elsa Schwarz i Judiska församlingens i Wien födelsebok.

I Yad Vashems databas finns inga uppgifter om överlevande från Förintelsen. De hittar man i Jewish Gens Holocaustdatabas eller i de olika nationella Holocaustdatabaserna som <http://www.neveklarsfeld.org/> eller <http://en.doew.braintrust.at/> som är en annan webbplats från Österrike. I tidskriften

Aufbau som fortfarande ges ut i USA så publicerades namn på överlevande från förintelsen redan direkt efter kriget.

Aufbau kan man finna på Jewish Gen, men också på United States Holocaust Memorial Museums webbplats <http://www.ushmm.org/namesearch/> Museet ligger på nedre Manhattan och är värt ett besök om man råkar vara i New York. USHMM har också en sökbar databas. En annan intressant hemsida är Steven Spielbergs Shoa Foundation där det finns videointervjuer med överlevande från förintelsen:

<http://college.usc.edu/vhi/>

Alldeles efter andra världskrigets slut inrättade Röda Korset en institution som skulle söka reda på information om både överlevande och offer för Förintelsen ITS-International Tracing Service. De har ett master index som inte ännu går att söka i över nätet. Däremot kan man vända sig dit för att få reda på uppgifter. Mer information finns på

<http://www.its-arolsen.org/en/homepage/index.html>

I senaste numret av Avotaynu vol XXIII No 4 Winter 2007 kan man läsa mer om ITS.

Thomas Fürth

YAD VASHEM Martyrs' and Heroes' Remembrance Authority P.O.B. 3477 Jerusalem, Israel		דף עדות-בלאט יד ושם A Page of Testimony	
<p>THE MARTYRS' AND HEROES' REMEMBRANCE LAW, 5713-1953 determines in article No. 2 that -</p> <p>The task of YAD VASHEM is to gather into the homeland material regarding all those members of the Jewish people who laid down their lives, who fought and rebelled against the Nazi enemy and his collaborators, and to perpetuate their NAMES and those of the communities, organisations, and institutions which were destroyed because they were Jewish.</p>			
<p>1953 דאס געזען אנדעק פון אומקום און גבורה - יד ושם, תשי"ג 2 שטעלט פעסט אין פארזאגן נומ 2:</p> <p>די אויפגאבע פון יד ושם איז איינצאמלען אין הייליגן דעם אנדעק פון אלע יידן, וואס זענען געפאלן, האבן זיך מיטן נש נש געווען, נעקעמפט און זיך אנטקעגענשטעלט דעם נאצישן שונא און זיינע אריינשליפער, און זיי אלעמען, די קהילות, די ארגאניזאציעס און אריינשליפערס, וועלכע זענען חרוב געווארן צוליב זייער אנגעהויבן צום יידישן פאלק - שטעלן א דענקמאל (געזען בוך נומ 231, זיי אלול תשי"ג, 8.8.59)</p>			
<p>דאטעס וועגן אומגעקומענעס: יעדן נאמען און א באזונדער בלאט, מיט קלארער שרייפט DETAILS OF VICTIM: INSCRIBE EACH VICTIM ON A SEPARATE PAGE, IN BLOCK LETTERS</p>			
<p>1. פאמיליע-נאמען: FISCHER 2. פארנאמען: ELSA 3. פאמיליע-נאמען פאר דער חתונה (פאר א פרוי): SCHWARZ 4. געבוירטע-דאטע (ווי אלט): 54 5. מיין: F 6. פאמיליע-נאמען פון מוטער: MARIA 7. ארט פון געבורט (שטאט, לאנד): VIENNA, AUSTRIA 8. מוטער פון דעם אומגעקומענעס פארנאמען: OTTILIE ENGEL 9. פאטער פון דעם אומגעקומענעס פארנאמען: MICHAEL FISCHER 10. מאן/פרוי פון דעם אומגעקומענעס מיידלעך-פאמיליע: VIENNA, AUSTRIA 11. סטאנדינגער וואוינארט (שטאט, לאנד): VIENNA, AUSTRIA 12. וואוינארטער בעת דער מלחמה (שטאט, לאנד): CAMP THERESIENSTADT 13. בערן אדער פאך: HOUSEWIFE 14. צייט פון טויט: MARIA 1943 15. ארט און אומשטענדן פון טויט: CAMP THERESIENSTADT STARVATION געשריבן פון: ADELE WILLNER איך, דער אונטערשרייבער, דערקלער דאס איז א קאריקטע פון מיין באשטימטן וויסן. HEREBY DECLARE THAT THIS TESTIMONY IS CORRECT TO THE BEST OF MY KNOWLEDGE. וואס וואוינט (אדריס): 3815-THIRD AVE. SAN DIEGO, CA 92103 פאמיליע-נאמען (פאמיליע/אנדער): DAUGHTER דערקלער דעם וויסן, אז די עדות מיט אלע פרטים איז א קאריקטע פון מיין באשטימטן וויסן. HEREBY DECLARE THAT THIS TESTIMONY IS CORRECT TO THE BEST OF MY KNOWLEDGE. וואס וואוינט (אדריס): 3815-THIRD AVE. SAN DIEGO, CA 92103 פאמיליע-נאמען (פאמיליע/אנדער): DAUGHTER אונטערשרייבער: Adele Willner</p>			
<p>"...ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם. אשר לא יכרת" "...even unto them will I give in mine house and within my walls a place and a name...that shall not be cut off." isaiah, lvi,5</p>			

Ny uppdaterad släktforskarhandledning

När Judiska Släktforskningsföreningen bildades upprättade Calle en handledning till judisk släktforskning som sedan dess har skickats ut till alla nya medlemmar av föreningen. Den har fungerat som en väldigt god grund för såväl den nye och oerfarne, som den lite mer rutinerade släktforskaren. Sedan den skrevs har ären gått varför en hel del förhållanden förändrats, nya arkivkällor har uppmärksammas och framför allt har det tillkommit ett flertal källor på internet. Därför finns ett behov av att uppdatera och komplettera Calles släktforskarhandledning. Eftersom det är ett stort och tidskrävande jobb som nog ingen i föreningen klarar av på egen hand har vi i styrelsen diskuterat möjligheten att med gemensamma krafter åstadkomma detta i etapper.

Lämpligen kan de olika avsnitten och delavsnittet behandlas i kortare artiklar som publiceras i Mishpologen och sedan successivt inlemmas i släktforskarhandledningen. För att så skall kunna göras behövs en inventering av de ämnen och områden som behöver avhandlas. Lämpligen läggs fokus på forskning inom Sverige och i svenska källor. Nedan följer ett förslag till lämpliga områden att avhandla i artiklar. Givetvis kan listan kompletteras allteftersom arbetet fortskrider.

(fortsättning på sid 4)

Yad Vashems fotoarkiv online

Så mycket som 130 000 bilder har nyligen lagts upp på Yas Vashems webbplats. Bilderna är från Yad Vashems fotoarkiv och inkluderar bilder från getton, deportationer, lägren, befrielse och liknande. Man kan också via länkar till Google maps får se var bilden är tagen. Bilderna är sökbara i en databas.

Se www.yadvashem.org

MISHPOLOGEN

Medlemsblad för Judiska
Släktforskningsföreningen i Sverige

Föreningens ändamål är att främja intresset för judisk släktforskning och sprida kunskap om källor, litteratur och metoder för att finna judiska rötter och släktingar. Varje år kommer 4 nummer av vårt medlemsblad Mishpologen ut. Medlemmarna kan välja mellan att få Mishpologen distribuerat som papperstidning eller via e-post. Anmäl gärna e-post till a.grunewald@telia.com så sparar du pengar åt föreningen.

JUDISKA SLÄKTFORSKNINGSFÖRENINGEN I SVERIGE

JEWISH GENEALOGICAL SOCIETY OF SWEDEN

c/o Maynard Gerber

Box 7427

103 91 STOCKHOLM

Pg: 437 28 62–5

Kassör: Irena Cynkier

e-post: irena.cynkier@telia.com

Ordförande: Thomas Fürth

Observatoriegatan 6

113 29 Stockholm

Tfn: 08-33 05 16/ 070-657 12 42

E-post: 08.330516@telia.com

Mishpologen och www.genealogi.se/judgen/

Ansvarig utgivare och redaktör: Björn Fagerstedt

Tfn: +46–70–997 24 27 e-post: bjorn.fagerstedt@sas.se

Ny uppdaterad släktforskarhandledning–litteraturlista

(fortsättning från sid 3)

- Litteratur om svensk-judiska personer och släkter

- Litteratur om släktforskning i allmänhet samt judisk och svensk i synnerhet

- Svenska genealogiska uppslagsverk

- Litteratur om svenskjudisk historia och judiskt församlingsliv i Sverige

De mosaiska/judiska församlingarna och deras arkiv:

Stockholm, Göteborg, Norrköping, Karlskrona, Malmö, Kalmar, Oskarshamn, Växjö, Sundsvall, Karlstad

Judiska begravningsplatser:

Stockholm: Aronsberg, Stockholm: Kronoberg, Stockholm: Norra begravningsplatsen, Stockholm: Södra begravningsplatsen, Göteborg: Gamla begravningsplatsen, Göteborg: Nya begravningsplatsen, Norrköping,

Karlskrona, Malmö: Gamla begravningsplatsen, Malmö: Nya begravningsplatsen, Kalmar, Sundsvall, Karlstad

Kyrkobokföring:

Husförhörslängder och församlingsböcker, In- och utflyttningslängder, Födelseböcker, Vigsellängder, Död- och begravningsböcker, Inflyttningsattester, Bilagor till husförhörslängder och församlingsböcker, Bilagor till födelseböcker, vigsellängder samt död- och begravningsböcker, SCB-utdrag

Mantalsbokföring:

Mantalsbokföring i städerna, Mantalsbokföring på landet, Rotemansarkivet i Stockholm, Mantalsbokföringen i Göteborg

Ansökningar om medborgarskap och andra tillstånd:

- Tillstånd att vistas i riket
- Handelstillstånd
- Egendomstillstånd
- Medborgarskap

Utlänningsregistrering:

- Rysregistreringen 1906-14
- U-boksregistreringen 1918
- Utlänningsregistreringen 1939

Polisiära och domstolsärenden:

- Polisunderrättelser
- Handlingar angående olaglig gårdfarihandel
- Utvisningshandlingar

Adam Katzeff